

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЯК ОСНОВА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Гафіна Т.П.
(Полтава, Україна)

Науковий керівник: **Школяр С.П.** – кандидат технічних наук,
доцент кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І.А. Зязюна
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Від прийняття правильних управлінських рішень, які повинні базуватися на основі достовірної своєчасної інформації, залежить комфортне життя зацікавлених осіб. Особливо це торкається людей в період пандемії, яка набула глобального характеру в усьому світі. Загальновідомо, що задля запобігання катастрофічних наслідків для населення урядами держав, в тому числі й України, провадяться певні заходи. Дані заходи корелюються з позицією як державних органів управління, так і позицією населення України щодо вакцинації населення від коронавірусної інфекції COVID-19.

Розглядаючи позицію державних органів щодо вакцинації населення від коронавірусної інфекції COVID-19 можна констатувати, що вона орієнтована на врахування позиції населення. "Важливо виховати культуру вакцинування у людей, тому що сьогодні за різними соціологічними опитуваннями, менше 50% готові вакцинуватися. Але насправді це надзвичайно важливий елемент протидії коронавірусу", - сказав глава уряду, прем'єр-міністр Денис Шмигаль в ефірі "Свободи слова" на телеканалі ICTV, повідомляє кореспондент Укрінформу. Він додав, що в Україні проводитимуть комунікацію з різними групами населення для заохочення до щеплень проти корона вірусу [1].

Слід зазначити, що координація процесу впровадження вакцини від коронавірусної хвороби COVID-19 на національному та регіональному рівнях та проведення кампанії з вакцинації здійснюється оперативним штабом Міністерства охорони здоров'я України з реагування на ситуації з поширення інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом вакцинації, склад та положення якого затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 07 червня 2019 року № 1319 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02 грудня 2020 року № 2784).

Оперативний штаб очолює Міністр охорони здоров'я України. До складу оперативного штабу входять представники Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Збройних сил України, Національної служби здоров'я України, Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, ДУ "Центр громадського здоров'я МОЗ України", ДП "Державний експертний центр МОЗ України", представники закладів вищої медичної освіти, представники Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні, ЮНІСЕФ, Центрів контролю та профілактики захворювань США тощо.

Мета та цілі впровадження вакцини від коронавірусної хвороби COVID-19

Імунізація населення безпечною та ефективною вакциною проти коронавірусної хвороби COVID-19 є найважливішим компонентом стратегії Уряду України у подоланні гострої фази пандемії коронавірусної хвороби COVID-19. Загальною метою здійснення масової вакцинації населення є припинення поширення коронавірусної хвороби COVID-19 в Україні.

Виконання заходів Дорожньої карти має за мету досягнення наступних цілей:

– скоротити тягар смертей, пов'язаних із коронавірусною хворобою COVID-19;

– скоротити тягар ускладнень для здоров'я, пов'язаних із коронавірусною хворобою COVID-19.

Основним завданням Дорожньої карти є охоплення вакцинацією проти коронавірусної хвороби COVID-19 не менше 50% населення України (20866390 людей [2]). Станом на 1 січня 2020 року, за оцінками Державної служби статистики України, кількість постійного населення України становило 41732779 осіб.

Результати математичних моделювань вказують, що для зниження поширення коронавірусної хвороби COVID-19 та смертності від неї, ефективну вакцину мають отримати від 60 % до 80 % населення [3].

Вакцинація від коронавірусної хвороби COVID-19 в Україні буде добровільною для усіх груп населення та професійних груп.

Оперативний штаб Міністерства охорони здоров'я України з вакцинокерованих інфекцій затвердив план імунізації населення від COVID-19. Планом затверджено 4 етапи вакцинації населення:

1) січень-квітень 2021 року – люди з критичним ризиком інфікування та розвитку COVID-19 і ті, що виконують критичні функції у боротьбі з пандемією COVID-19;

2) квітень-червень 2021 року – люди з надзвичайно високим ризиком інфікування та розвитку COVID-19 і ті, що надають медичні послуги;

3) червень-вересень 2021 року – люди з високим ризиком інфікування та розвитку COVID-19 і ті, що виконують функції з підтримки безпеки та життєдіяльності держави;

4) вересень 2021 – березень 2022 року – люди з підвищеним ризиком інфікування та розвитку COVID-19 і ті, що виконують функції з підтримки безпеки та життєдіяльності держави.

Вакцинуватимуть населення на базі наявних пунктів щеплень, мобільними бригадами з імунізації, а також у тимчасових центрах вакцинації [4].

Розглянемо позицію населення України щодо вакцинації від коронавірусної інфекції COVID-19. Українці не надто довіряють ані самій вакцині, ані планам влади. Чому ж попри ризики та наявну небезпеку пандемії українці досі упереджено ставляться до самого процесу вакцинування?

Результати опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг».

Головними причинами чому люди не хочуть вакцинуватись від коронавірусу в Україні опитані вважають недовіру вакцині, яка зараз завезена та страх побічних ефектів (близько половини). Кожен п'ятий назвав причиною недовіру до влади в цілому та сумніви, що вакцина захистить від нових видів вірусу. 13% – недовіра до вакцинації як такої.

За рік зросла кількість тих, хто не погоджується з думкою, що коронавірус не страшніший ніж звичайний грип (з 54% до 59%). Одночасно зросла і кількість тих, хто дотримується протилежної думки (з 32 до 39%).

Початок кампанії з вакцинації дещо актуалізував бажання робити щеплення від коронавірусу: на березень 38% готові зробити платне щеплення, а вакцинуватися безкоштовно готові 47%. Це дещо більше ніж попереднього місяця (у лютому були готові 32% та 39% відповідно). Водночас половина не готова вакцинуватись навіть безкоштовно, про що наголошував прем'єр-міністр.

Водночас, якщо держава страхуватиме від побічних ефектів, готовність безкоштовно вакцинуватись зростає 57%, 40% – все рівно не готові.

71% думають, що масова вакцинація від коронавірусу зменшить захворюваність у світі, не згодні з цим – чверть. Характерно, що половина (!) з тих, хто не готовий вакцинуватись вірять, що масова вакцинація від коронавірусу зменшить захворюваність у світі.

Оцінюючи поширені упередження з приводу вакцинації, думки опитаних розділилися наступним чином: майже половина опитаних (46%) погоджуються, що є кращі способи підвищення імунітету, ніж вакцина. Водночас 42% - мають протилежну думку. Твердження, що людям з хронічними захворюваннями не можна вакцинуватись, підтримують 40%, не підтримують – 36% (23% не визначилися). Третина опитаних вважають, що тим, хто перехворів на коронавірус, не потрібно вакцинуватись, більше половини – не погоджуються. Чверть вважають, що краще перехворіти коронавірусом, ніж вакцинуватись, більше 60% – мають протилежну думку щодо останньої тези. Загалом ці твердження більше підтримують критики і супер-критики вакцинації, люди з екстернальною позицією, а також ті, хто не боїться захворіти на коронавірус. Молодь і люди середнього віку (до 50 років) частіше погоджується з думкою про існування кращих методів підвищення імунітету, ніж вакцина. Близько третини опитаних до 40 років, а також тих, хто перехворів на коронавірус більше погоджуються з тим, що краще перехворіти ним, ніж вакцинуватись.

Аудиторія для опитування була наступною: населення України віком від 18 років і старші в усіх областях, крім тимчасово окупованих територій Криму та Донбасу. Вибірка репрезентативна за віком, статтю і типом поселення. Вибіркова сукупність: 1500 респондентів. Метод опитування: САТІ (Computer Assisted Telephone Interviewing - телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера). На основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів. Помилка репрезентативності дослідження з довірчою імовірністю 0,95: не більше 2,5%. Терміни проведення: 18-19 березня 2021 р. Проект здійснено на замовлення Форуму здоров'я Зоряни Скалецької [5].

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 5 по 9 березня 2021 року методом інтерв'ю «обличчям до обличчя» за місцем проживання респондентів [6] мало наступні результати. Було опитано 2018 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення за основними соціально-демографічними показниками. Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

51,5% респондентів відповіли, що не мають наміру робити щеплення від коронавірусу, 12% мають намір зробити його в найближчому майбутньому (або вже зробили таке щеплення), 16% мають намір це зробити, але пізніше, 10% мають намір це зробити лише тоді, коли це буде потрібно за формальними вимогами (наприклад, для поїздки за кордон), 10% ще не визначилися.

Чим старші респонденти тим частіше вони висловлюють відсутність бажання робити щеплення (їх частка зростає від 43,5% серед тих, кому від 18 до 29 років, до 57% серед тих, кому 60 і більше років).

Серед тих, хто не відмовляється від наміру робити щеплення від COVID-19, 52% готові робити його лише за умови, що воно буде безкоштовним, 22,5% з - поміж них готові платити за нього, а ще 5% готові платити за те, щоб вакцинуватися поза чергою (21% не визначилися). Чим старші респонденти, тим частіше вони відповідають, що готові вакцинуватися лише безкоштовно (частка таких зростає від 42% серед тих, кому від 18 до 29 років, до 64% серед тих, кому 60 і більше років).

Ті респонденти, які не мають наміру робити щеплення, найчастіше це мотивують тим, що, на їхню думку, вакцини, які застосовуються в Україні, недостатньо ефективні чи безпечні, але «якоюсь іншою» вакциною вони готові зробити щеплення (таку відповідь дають 45% тих, хто не має наміру робити щеплення). 27% з-поміж них мотивують свою відмову тим, що на їхню думку, ризики від вакцинації перевищують ризики від самої хвороби, 10% - тим, що вже перехворіли на коронавірус, 7% мають медичні протипоказання, 3% вважають, що імовірність того, що вони захворіють на COVID-19, дуже низька. Обґрунтування відмови від щеплення недостатньою ефективністю чи недостатньою безпечністю вакцин, які застосовуються в Україні, найбільш поширене серед представників наймолодшої вікової групи (18–29 років) (цим мотивують свою відмову 54% тих її представників, які не мають наміру робити щеплення від COVID-19).

33% населення України готові робити щеплення проти коронавірусної інфекції COVID-19 у найближчі місяці, 61% - не готові, свідчать результати соціологічного дослідження "Ставлення українців до вакцинації та можливого

карантину, березень 2021 року" Київського міжнародного інституту соціології (КМІС).

Водночас головною причиною небажання робити щеплення є недовіра до вакцини – про неї заявили 54% серед тих, хто готовий вакцинуватися, зазначається в прес-релізі. Зокрема, 38,3% заявили про недовіру до будь-яких вакцин і вакцинації як такої, 6,2% сумніваються в якості та безпеці вакцини, 5,7% не влаштовує наявна вакцина, а 3,8% зазначили, що вакцина не перевірена.

7,3% тих, хто не має наміру робити щеплення, заявили про відсутність потреби в цьому, 6,1% не робитимуть щеплення за станом здоров'я, 4,6% бояться непередбачуваних наслідків, 3,4% - тому, що вже перехворіли й у них є антитіла, і ще 4,6% заявили, що не вакцинуватимуться, не давши водночас жодних пояснень.

45% респондентів позитивно ставляться до першочергової вакцинації публічних осіб і 25% негативно. Схожі результати і щодо вакцинації політиків.

16% українців вважають, що ризик захворіти на COVID-19 у них у найближчі шість місяців високий, 39% - що середній, а 31% - що низький.

У 36% населення вже були хворі на COVID-19 в їхньому домогосподарстві. Водночас у КМІС зазначають, що серед тих, у кого в домогосподарстві хворіли, 35% готові вакцинуватися, а 58% не готові, а серед тих, у кого не хворіли, майже ті самі показники - 32% готові, а 62% не готові вакцинуватися. Отже, власний досвід захворювання не перемагає упередження проти щеплення.

Опитування проводили 10-12 березня методом САТІ (телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера, computer-assisted telephone interviews) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів серед 2 014 респондентів старше 18 років з усіх регіонів України, крім тимчасово непідконтрольних. Статистична похибка вибірки (з імовірністю 0.95 і з урахуванням дизайн-ефекту) не перевищує 2,4% для показників, близьких до 50% та 1,1% - для показників, близьких до 5%.

Серед факторів, які б зумовили відмову респондентів від щеплення, виділяються негативний досвід (46%) або негативні наслідки вакцинування (27%); застереження лікарів (24%); недостатність інформації (20%) та висока ціна вакцини (20%).

Найбільше українців цікавить те, як саме працює вакцина від ковід-19, оскільки вакцини нові і даних про досвід вакцинування та рекомендацій лікарів немає. Саме така інформація, як показало дослідження, може напряму вплинути на рішення робити щеплення.

Результати опитувань та постійний моніторинг думки населення є основою прийняття управлінських рішень на рівні державного та регіонального менеджменту.

Список використаних джерел:

1. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3177918-v-ukraini-vazlivo-vihovati-kulturu-vakcinacii-smigal.html>
2. http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2020/zb_nas_2019.pdf
3. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32778354/>
4. <https://phc.org.ua/news/v-ukraini-zatverdili-plan-vakcinacii-naselennya-vid-covid-19-centr-gromadskogo-zdorovya>
5. http://ratinggroup.ua/research/ukraine/vakcinaciya_v_ukraine_barery_i_vozmozhnosti_18-19_marta_2021.html
6. <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/stavlennia-gromadian-ukrainy-do-vaktsynatsii-vid-covid19-berezen-2021r>